

SORUN ÇÖZME BECERİSİ

ÇATIŞMA NEDİR?

Çatışmanın sözlük anlamları:

Uyuşmazlık, zıtlasma ve savaştır.

Düşünce, ilgi alanı, istek ve değerler gibi uyuşmayan, veya uyuşmaz görünen niceliklerin veya güçlerin çarpışması, yarışması veya birbirini engellemesidir.

ÇATIŞMA

- İnsan ilişkilerinin doğal ve kaçınılmaz bir parçasıdır.
- Gelişme ve öğrenme için bir fırsattır.
- Bir seçim labirentidir. Her adımda duygu, düşünce ve davranış yönünden seçim yapmak gerekir.

ÇATIŞMANIN NEDENLERİ

- Amaç Farklılıkları
- Kişilik Farklılıkları
- Değişik İlgi Alanları
- Gereksinim Farklılıkları

DUYGULARI ANLAMAK

- Çoğu zaman bir çatışma sırasında görünenler, insanların gerçek duyguları değildir.
- Sadece buzul dağının su üstündeki küçük bir parçası görünür.
- Çatışmanın gerçek nedenleri, yüzeyin altındadır ve anlaşılması zordur.

ÖFKE

YÜZEY

İncinme

Düş kırıklığı

Engellenme

Yenilgi

Utanma

Açlık

Yalnızlık

Küçük düşme

Bozulma

ÇATIŞMA ÇÖZME YÖNTEMLERİ

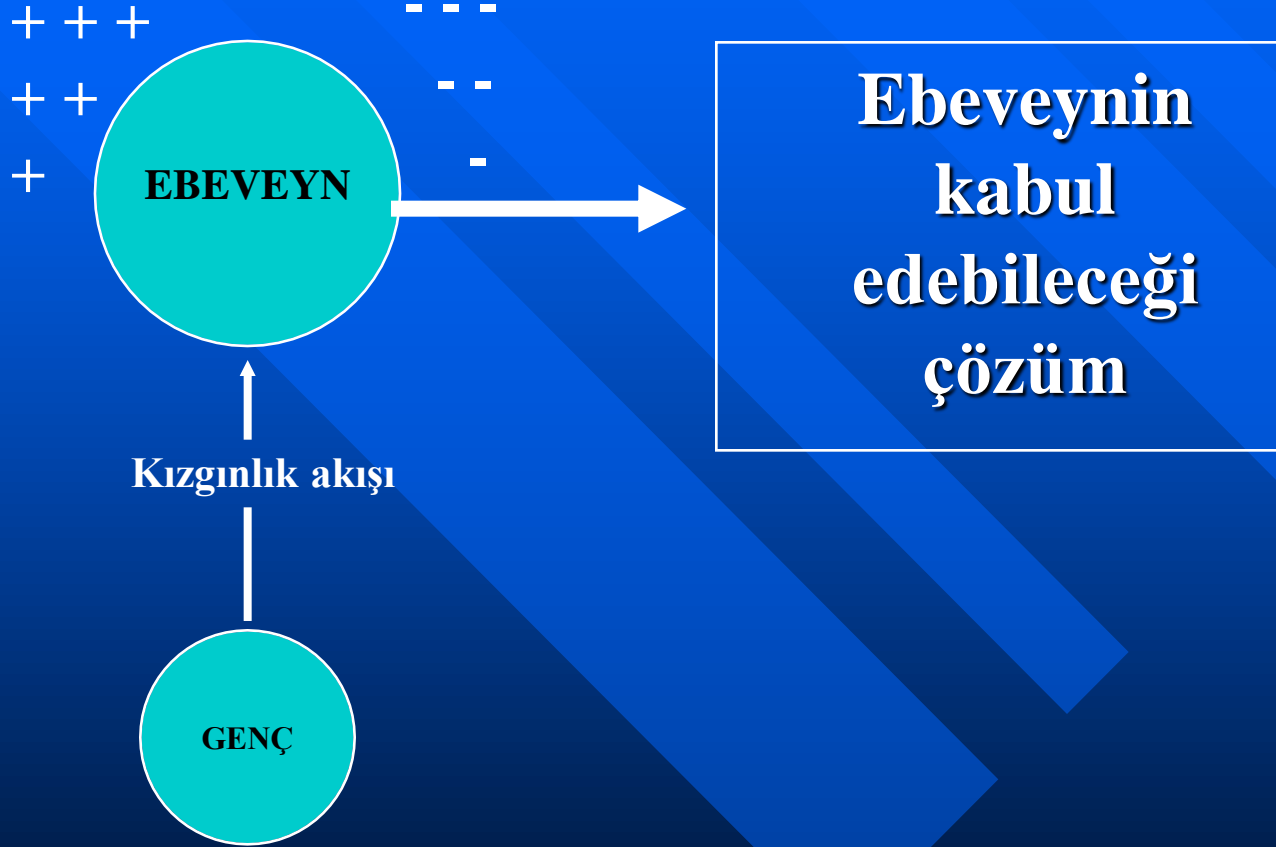
- **Yöntem I** **Kazan-Kaybet**
- **Yöntem II** **Kazan-Kaybet**
- **Yöntem III** **Kazan-Kazan (Kaybeden Yok)**

KAZAN-KAYBET YAKLAŞIMI: (YÖNTEM I VE YÖNTEM II)

- Yöntem I'de her zaman EBEVEYN kazanır, ÇOCUKLAR kaybeder.
- Yöntem II'de her zaman ÇOCUKLAR kazanır, EBEVEYNLER kaybeder.

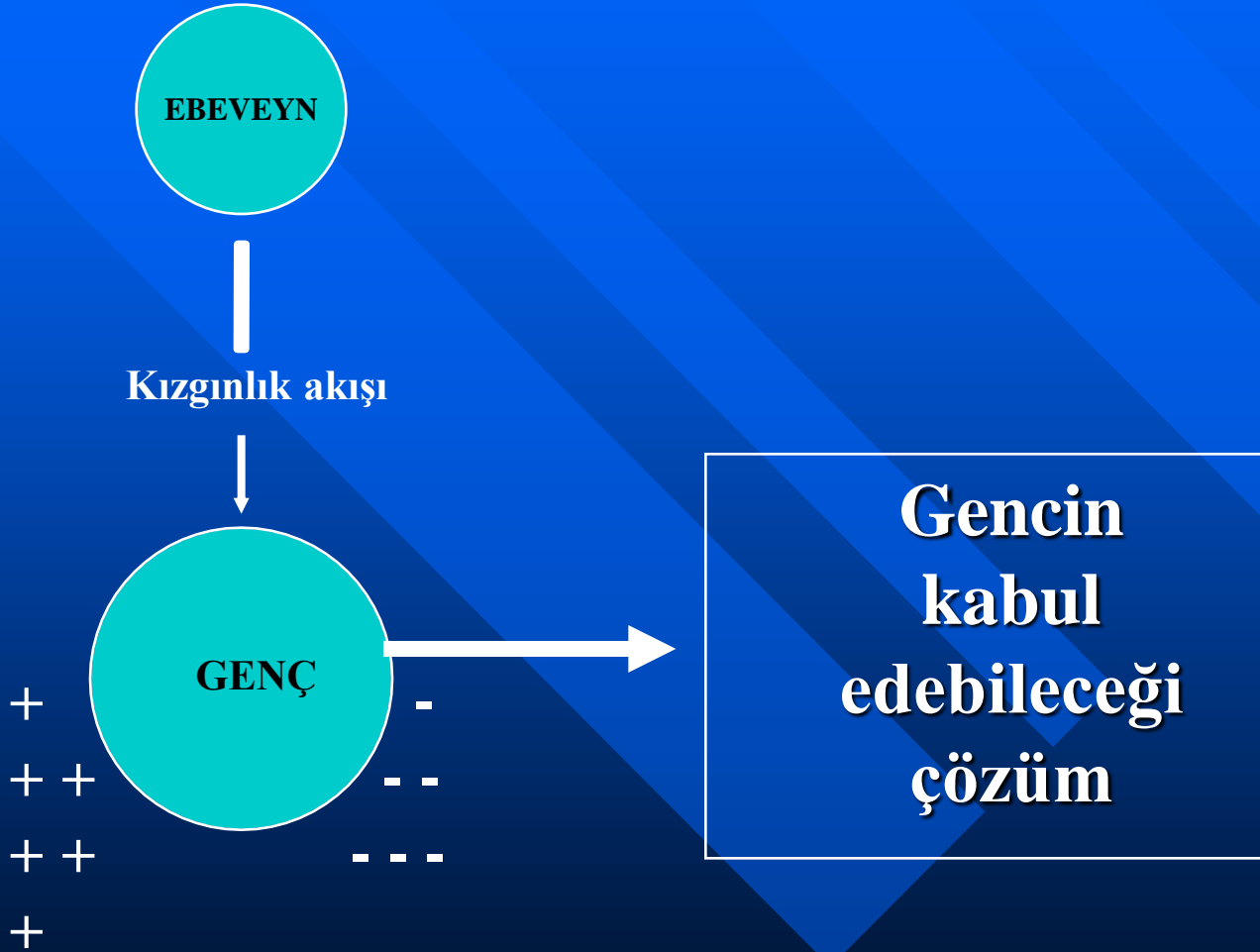

YÖNTEM I

ŞEKİL 1

YÖNTEM II

ŞEKİL 2

YÖNTEM I VE II'DE GÖRÜLEN ORTAK DAVRANIŞLAR

- Her iki yöntemde de taraflar kazanmak için adeta savaş vermişlerdir.
- Her iki yöntemde de davranışlar birbirine benzer:
 - Yarışma
 - İnatçılık
 - Kabalık
 - İlgisizlik
 - Karşıdaki kişinin gereksinimlerine saygısızlık
 - Kaybedende kızgınlık, kırgınlık ve mutsuzluk

YÖNTEM I VE II GÜCE NASIL DAYANIR?

- Her iki yöntem de güce dayanır.
- Ebeveyn yöntem I'i kullanarak güç kazanırlar.
- Gençler ise yöntem II'de ebeveynin kaybetmesi pahasına kendi bildiğini yapmak için tüm gücünü kullanır.

Otoriteyle Bařetme Becerisi Geliřtiremeyen Gençler

Geri ekilme ve kaçma yolları geliřtirirler

- Hayal kurma
- İletiřimi reddetme
- Kayıtsızlık
- Aile korkusu
- Evden ve okuldan kaçma
- Zararlı alişkanlıklar kazanma
- Psikosomatik hastalıklar (migren, ũlser..)
- öküntü ve intihar eęilimi
- Yalnızlık isteği

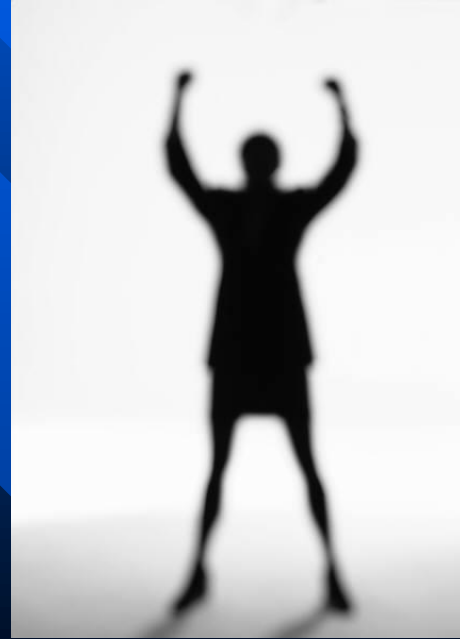
YÖNTEM II NEDEN KULLANILMAMALI

- **Yöntem II'yi kullanan ebeveynlerin gereksinimleri karşılanmaz.**
 - Acı çekerler
 - İşlerini yapamazlar
 - Anne-Babalık onlar için bir karabasan olur.

YÖNTEM III

KAYBEDEN YOK

Yöntem III, çıkarlar çatıştığında, her iki taraf için kabul edilebilecek, her iki tarafın da kaybetmeden kazanacağı bir çözüm üretme yöntemidir.

YÖNTEM III KAYBEDEN YOK

ŞEKİL 3

YÖNTEM III İÇİN ÖNKOŞULLAR

- Ebeveynlerin Yöntem III'ü kullanmaya başlamadan önce, etkin dinleme konusunda yetkinleşmeleri gerekir.
- Ebeveyn, etkin dinleme yaparak olayın tekrar gözden geçirilmesini sağlar. Etkin dinlemeyle gençler:
 - Duygularının kabul edildiğini görürler.
 - Gerilimlerinin azaldığını hissederler
 - Düşünceleri netleşir
 - Taraflar sakinleşir

YÖNTEM III'LE ALTI AŞAMADA SORUN ÇÖZME

- Yöntem III, ünlü eğitimci John Dewey'in sunduğu altı aşamalı sorun çözme yöntemidir:
 1. Sorunu tanımlama,
 2. Olası çözümler üretme,
 3. Çözümleri değerlendirme,
 4. En iyi çözümün hangisi olduğuna karar verme,
 5. Bu kararın nasıl uygulanacağını belirleme,
 6. Çözümün başarısını değerlendirme.

1. AŞAMA

SORUNU TANIMLAMA

- Açık ve doğru tanımlanan sorun yarı yarıya çözülmüş demektir.
- Bu aşamada salt ebeveynleri üzen konular yerine, tüm aileyi ilgilendiren sorunlardan başlamak yerinde olur. Örneğin:
 - ‘Sorunlarımız neler?’
 - ‘Aile içi ilişkilerimizi iyileştirmek için yaklaşımlarımız ne olmalı?’
 - ‘Hangi kurallara gereksinimimiz var?’

2. AŞAMA

OLASI ÇÖZÜMLER ÜRETME

- Çözüm için seçenek üretmek üzere beyin fırtınası yapılır.
 1. Çözümler değerlendirilmemeli, gençler yargılanmamalıdır.
 2. ‘Bu soruna olası çözümler neler olabilir?’ gibi açık uçlu bir soruyla katılımları yüreklendirilmelidir.
 3. Sayılan tüm öneriler kabul edilmelidir.
 4. Her çözüm kağıda yazılmalıdır.
 5. Herkesin katılımı yüreklendirilmeli, ancak zorlama yapılmamalıdır.

3. AŞAMA

ÇÖZÜMLERİ DEĞERLENDİRME

- Bütün alternatifler teker teker incelenerek karar verilmelidir.
 1. ‘Bu çözümlerden hangisinden hoşlandınız?’ gibi açık uçlu bir soruyla başlanır.
 2. Tek bir kişiye bile uymayan çözümler listeden çıkarılmalıdır.
 3. Ebeveynde çocukların seçtikleri çözümler uygun değilse, bunu kabul etmemelidir.

4. AŞAMA

KARAR VERME

- Oylama yapılmamalıdır. Oylamada kazanan ve kaybedenler vardır. Oysa burada ortak bir karara varmak önemli.
- Önerilen çözümlerin her biri test edilir.
 - ‘Bu çözümü denersek ne olacağını düşünüyorsunuz?’
 - ‘Herkes mutlu olacak mı?’
 - ‘Sakıncalı yanları var mı?’
- Tüm ailenin aynı çözüm üzerinde karara vardığı ‘an’ yakalanmaya çalışılmalıdır.
- Uygulamaya karar verilen çözüm yazılmalıdır.
- Ortak karara ulaşıldığında hemen uygulamaya geçilmelidir.

5. AŞAMA

KARARI UYGULAMA (EYLEM)

- Bu aşama doğru uygulanmazsa, Yöntem III'ün başarılı olması imkansızdır.
- Karar verirken sihirli (1K, 5N) formülü kullanılabilir:
 - KİMİN?
 - NEYİ?
 - NE ZAMAN?
 - NASIL?
 - NİÇİN?
 - NEREDE?
- Yapacağına karar verilip not edilir ve uygulamayı denetlemek üzere biri seçilebilir.

6. AŞAMA

ÇÖZÜMÜN BAŞARISINI

DEĞERLENDİRME

- Çözümlerin başarılı olup olmadığının denetlenmesidir:
 - ‘Sorun ortadan kalktı mı?’
 - ‘İyi bir karar mıydı?’
 - ‘Kararımız ne denli etkili oldu?’

YÖNTEM III'ÜN YARARLARI

- Küskünlük oluşmaz
- Güdüleme, çözümün uygulanmasını artırır
- Birlikten güç doğar
- Güç ya da otorite gerektirmez
- Gençler ebeveynlerini, ebeveynlerde genci sever.
- Gerçek sorun ortaya çıkar
- Genç daha sorumlu ve olgun olurlar